

104.

DEO OPTIMO MAXIMO UNI ET TRINO,

VIRGINI DEI-PARÆ, ET S. LUCÆ,

Orthodoxorum Medicorum Patrono.

QUÆSTIO MEDICA,

CARDINALITIIS DISPUTATIONIBUS

manè discutienda in Scholis Medicorum, die Martis decimâ-jexiâ mensis
Aprilis, anno Domini M. DCC. LXXI.

M. PETRO POISSONNIER, in Sacro Consistorio Confessorio,
Regi à Consiliis Medicis, in Regiis Arcibus Maritimis & Colonis totius
Medicinæ Præfecto, Regiarum Parisiensis, Brestensis, Divionensis, Petropolitanae,
& Stokolmiensis Academiarum Socio, Professore & Censore Regio, Præfide.

An instinctus sanitatis tutor incertus?

I.

1. Utrum sit ut velox nostrum ad corruptionem corpus contrariâ ratione
afficiatur, ad longævitatē instruat? 2. Fabricam, quam putredinosæ dissolutioni apprimè obnoxia
mixtio mucido pinguis effingit, hanc conservat mediocri caliditas
præcipuum solutionis medium. 3. Nec animalis constitutio aliter se habere potuisset, cum nempe
corpus humanum non solum reliquorum crassiorum motuum, sed in
primis sensuum tenerumorum causâ totum penitissimè flexile esse debuerit. (*) 4. Quippè animalis structura materiem postulat aptam, tam ipsi actui constructionis,
quam etiam usui, ad quem ipsum structura destinatur, & ita quidem, ut motus & ser-
vatio ad structuræ usum & immunitatem in actum ducantur. 5. Primum enim tantum abest, ut motus in genere & simpliciter conservationis hunc actum
absolvere possit, ut ille potius ita simplicior certius dissolutioni, adeoque corruptioni interviat.
6. Hinc omnimodò specialioribus subsidii opus est, seu motus speciebus, actibus & effectibus.
7. Præcipuum itaque medicæ theoriæ negotium erit rationem ordinis, temporis, suc-
cessionis, conspirationis motuum indagare. 8. Sine materiâ nullus motus, & materia per se nec movet, nec movetur, movet
autem & movetur secundum varias suas qualitates & leges his qualitatibus indicatas.
9. Enim verò consensus omnium rerum evincit, quod à diversâ & speciali mixtione,
aggregatione & formâ oriantur motus: motuum gradus, effectus, determinatæ scilicet
immutationes, quas in vivo ad mechanismum, mixtionem & organismum referimus. (**) Licet quævis immutatio ad alteram disponere, & illam efficere possit, prima tamen

(*) Consul Physiol Stahl.

(**) An actio vitalis à proportionē elasticitatis ad flexibilitatem? An animalis à fabricâ eminentius flexibilis
& elasticâ 1771.

minoris est momenti, dignioris immutatio mixtionis, sed vitæ & hinc medici in primis interest organica mutatio: hæc si quidem certissimas suppeditat indicationes, quibus ars innixa motus præsertim organicos mutare sæpius potest.

10. Organismi vitæ modos & media perpendet nemo, quin in effectu causam vicissim reperiatur. Equidem organismi caracter distinctivus atque essentialis est reactio seu impulsio effectus æqualis sub modificatione definitæ causæ impetum facienti, ita ut sub elasticitate organica causa & effectus ab invicem & simul propagentur.

11. Quod verò primum æquè miramur ac posterius certum est, ut quoque ad organismum accedere possit sensatio, imò ad organismi nobilioris perduratio sensatio accedere debeat (*) & reipsa in tantum ab organismo pendeat, ut sine exquisita & multiplici mixtione, sine specialissimâ formarum flexilium & elasticarum dispositione relatione & actione sensatio non obtineat.

12. Quamvis ad veritatem aditum præcludere videatur altitudo propositi, scrutandum tamen illud incumbit medicis, quibus commendata est humana conservatio.

I k

13. **HUMORES** & fibræ sunt mutabiles, motabiles, & motrices, nusquam autem mutantur, moventur, quin mutant & moveant.

14. An illæ motuum species quorum indefessa reactio reciprocatur nisi impellenti, ab irritabilitate derivari possint, imò semper & ubique debeant? An absque sensatione elasticitas organica causarum actionis & reactionis continuatâ reparatione ablovi nequeat? An ideo vita perpetuum sensationis organum?

15. Sed ipsissima irritabilitas elasticitatem tam necessariò præsupponit, ut absque præsentia & effectu elasticitatis nullibi obtinere queat irritabilitas; itaque revertamur ad elasticitatis modos & effectus, ut non nisi per nota ad ignota transeamus.

16. In vivo generaliter duplici respectu elasticitas modificatur & modificat, ad ipsam scilicet fibrarum & humorum constitutionem & ad rationem impetus aut impulsiois.

17. An desideratus elasticitatis gradus tonum exhibeat vegetum, oscillatorium, ac debito cuilibet motui, congruæ immutationi aptum, functionibus faventem? An à variâ elasticitatis irregularitate tensio, relaxatio, aut rectius *stridum*, *laxum*, & utriusque infausta & interdum vicina confusio suboritur, in tantum saltem, ut laxum sine aliquali stricti modulo in vivo nunquam obtineat?

18. Animale corpus his motuum speciebus secundum & propter elasticitatis causas & leges instrui confirmant observatio, fabrica, crasis, effectus, vegetantium analogia. (**)

His ipsi mediis & modis incedamus in inquisitione sensationis causarum.

19. Quod pro actione cerebri, constitutione & actione organi, in quod nervus terminatur, & pro ipsâ nervi insertione sensatio determinetur & modificetur innumera & certa observata docent, quod in plurimis organis sub quâdam elastici motus immixtione nulla percipiatur sensatio, meminisse potest eos, qui à sublimiori meditatione rescipiscunt.

20. An autem lucubrationibus infirmata sanitas potius ab imminutione & irregularitate motus elastici repetenda sit, quam à defectu sensationis? Iudices & testes habemus eos, qui in apathia sub motu elastico, vegeto vigent & florent, nec plerumque ullam sensationem etiam in plurimis organis experiuntur.

21. Quod sub laxitate quâdam aboleri possit sensatio, patet per somnum, per paralyfin, in quâ sine sensatione superest motus.

(*) Consul. Thes. S. M. Levacher de la Feuille. An sui sine capiti, pectoris abdomini & artibus sensus peculiares, & reliquorum corporis humani sensuum reverâ principes? 1767.

(**), Consul. Thes. amantif. Collège de Jussieu. An œconomiam animale inter & vegetalem analogia. 1779.

22. Quod autem sub motu tensivo, imò pro gradu tensionis oriatur sensatio, evictè probant phœnomena & pathemata vitæ febrivum & inflammationis historia.

23. Ex præmissis jam colligere datur, quod non nisi definitus elasticitatis modus sensationem producat & modificet.

24. Dum igitur valde famosa irritabilitas præsuponat elasticitatem, videre pronum est, quantum hallucinentur, qui non solum in omni vivo irritabilitatem organismi principium prædicant, sed etiam in mortuo quærunt & confidentius adesse asserunt.

25. Valet autem sensibilitas ad elasticitatis organicæ causas non quidem immediatè propagandas, sed ad eò essentialiter, ut à sensatione sæpius determinentur motus speciales, scilicet ad absolvendas functiones, quibus causarum elasticitatis immunitati providetur.

26. Quamobrem in vivo definitus motus sensationem, sensatio motum, & hinc sensatio sensationem excitare valet. Ast cur in mortuo inutilis & vana remaneret irritabilitas? Nec in cadavere agentis, reactivi quid nisi elasticitas superest, omne enim corpori emortuo in hærens molimen imminuitur & evanescit pro eâ ratione, quâ reactionis causæ proprio nisu dissilantur, aut instrumentis externis destruantur.

27. Sed ad vitæ durationem elasticitatis gradus perpetuat aut mutat successio motuum in quolibet organo, crasis inhærens, fluidi tenuissimi, humorum influxus, quem titillatio, irritatio, motus in cerebro oriundi determinant, & iterum peculiare organorum motus, percepta per sensus externos, ab internis orta, id est sensationes quælibet elasticum motum modificare non possunt, quin simul pares insequantur humorum & fibrarum, functionum & vitæ modificationes, ac inde succedant diversi motus & pro intensione & aliâ ratione motuum pariter succedant sensationes, quarum multifarii certò & pro ratione crasis, fabricæ, usus indicibiles effectus & progressus.

28. Primas nati sensationes aeris atmospherici irruptioni, mœconii ejectioni, fames efficit. Non verò vix in lucem editus electivè appetit, cum alimenta nulla noscat: sed simpliciter appetit medium, quo famem velut incommodam sensationem repellere possit, falsum igitur, quod *ignoti nulla cupido*, quin accipienda sit hæc cupido de delectu inter species, non verò de genere.

29. Sic auribus & oculis casti juvenes, in quorum vasis prolificus humor primâ vice redundans turget & urget, pathematibus per tempus indefinitis obnoxii idiosyncrasia suâ instigati puellas tandem, nec tamen quâ nigras & formosas, nec quâ candidas & aureis capillis decoras ardent, sed quâ objectum indefinitem amoris sui.

30. Etas, sexus, imprægnatio &c. œconomiam organicam ob diversitatem & mutationem toni & mixtionis phœnomenis diversis mirabiliter afficiunt, quidquidem ejusdem individui varia organa variè habent ab eodem objecto ex. g. plerumque uterus gratè, olfactorium organum ingrâtè sentit ab assâ foetida.

31. Elucescunt inde rationes ob quas varia organa, diversa appetant, & animal dum organorum appetitus nullus præponderat in delectu suspensum hæreat, sed in illud quod organum fortius appetit, proclive ruat, quamvis etiam molestum sit & adversetur sensui alterius organi.

III.

32. **A**N appetitus ad arripienda in actuali statu commoda & grata, & aversio ad amovenda in actuali statu nauseosa & molesta *directè semper* ad securitatem & conservationem concurrant? An autem sensibilitas, quamvis ideò ordinata sit, ut præcaveantur & moveantur causæ doloris, attramen sæpius ipsa eadem sensibilitas in morbi & mortis causam transeat?

33. Problematis hujus verè Medici solutionem non modò juvant, sed ad illam requiruntur corporis vivi, si non ab ipsâ formatione, saltem ab ortu considerationes, quibus innoteat nobis, quinam sensationum progressus fiant?

34. Est de essentia sensationis, ut sit sibi conscia, sed sensatio haberi potest sine exercitio memoriae, quae sensationes praesupponit.

35. Sensatio haec prima sine exercitio memoriae non dubia est primis natalibus, & eam parit nuda sensibilitas, quam in actum ducunt instrumenta externa, aut interna mixta. Ad sui conservationem necessaria recens natus appetitum indicat vagitu, nam simili modo & famem & incommoda coetera testatur.

36. Novas sensationes observamus successive oriundas pro relatione ad impressionem & repetitionem objectorum externorum, ad mixtionem internam, fabricae conditionem, ad consuetudinem, memoriam, &c.

I V.

37. SENSUS externi fallunt, fallit igitur sensatio à mechanico contactu & à sensibus externis.

38. Securius est à mixtione internâ sensatio, plurimis enim observatis constat, quod appetant organa medium, quo excessus humoris praedominantis saturetur, & medium, quo strictum aut laxum recedat in motum aequalem oscillatorium. Modus autem, quo indulgetur appetitui, aut motui, qui sub novâ mixtione oriuntur absque periculo & damno semper non sunt. Idem objectum optatum humoribus interdum congruit, solidis nocet, aut actu favet & effectu subsequente morbum infert. Quidquid certissima sensatio à mixtione internâ equivocè & periculose conservationi invigilat.

39. Circa bona ac mala, juvenia ac laetitia versatur consuetudo: Id experiuntur, quos laudabilem exercitiorum illecebrae, & quos Bacchus, ira, Venus urgent. Quamvis autem ob periculum repentinae mutationis consuetudini etiam minus bonae, quid concedendum sit, quamvis alta consuetudo eradicari non possit, nisi morbis, qui temperiem mutant, & alteram naturam componant, nihilominus verum manet, & ex eo ipso, quod consuetudo consuetudinem efficiat, ut sit indicatio incerta.

40. Non est memoria nisi praeteritorum, ut autem infidelis relatio praeteritorum ad praesentia, sic sensatio à memoria infidelis est, sic à fortiori ab imaginatione.

V.

41. HINC corpus humanum non solum reliquorum crassiorum motuum sed inprimis sensuum terribiorum causâ pro modo ac gradu suae sensibilitatis in perniciem & destructionem saepius traheret instinctus (*), quaelibet & singula sensatio, nisi earum moderator & iudex superesset intellectus.

42. Hominem divinâ eâ dote insignivit supremus arbiter, quâ ad scientiae, per phaenomena & effectus affurgens, sublimes attollitur apices, imò tanta & augustior est humani generis prerogativa, excellens ratio, quâ soli intelligenti coeli & terra enarrant gloriam Dei.

43. Essentiali hoc attributo homo definitur rationalis, & talem hunc esse saepiusque ratione uti oportet, cum ob excellentiam suam vivacioribus pathematibus afficiatur, nisi illorum ipse foret gubernator, foret non solum ad sociabilitatem optationis disciplinae, sed ad finem suae conservationis incapax.

Ergo instinctus sanitatis tutor incertus.

(*) Consul. amœnitates exoticæ. Linnæi. — De frequentia morborum in homine præ brutis. Stahl.

Proponebat Parisiis PHILIPPUS-ALEXANDER BACHER, Thannensis
Alia, Saluberrimæ Facultatis Medicinæ Parisiensis Baccalaureus,
Theseos Author, A. R. S. H. 1771. A SEXTA AD MERIDIEM.